
ІННОВАЦІЇ

УДК 330.322.330.341.1.(477)

В. Ф. Савченко, д.е.н., професор**ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ**

Анотація. У статті надано теоретичні основи інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку, охарактеризовано важливість даної проблеми для економічного зростання, визначено закономірності переміщення капіталів у світовому просторі. Проаналізовано ситуацію та проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку в Україні. Запропоновано шляхи переходу на інноваційну економіку та фінансові складові розвитку.

Ключові слова: інновації, інвестиції, держава, закони, політика, бюджетні кошти, економіка, зростання, регулювання.

В. Ф. Савченко, д.э.н., профессор**ПРОБЛЕМЫ ИНВЕСТИЦИОННО-ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ
В ЭКОНОМИКЕ УКРАИНЫ**

Аннотация. В статье даны теоретические основы инвестиционного обеспечения инновационного развития, охарактеризована важность данной проблемы для экономического роста, определены закономерности перемещения капиталов в мировом пространстве. Проанализированы ситуация и проблемы инновационно-инвестиционного развития в Украине. Предложены пути перехода на инновационную экономику и финансовые составляющие развития.

Ключевые слова: инновации, инвестиции, государство, законы, политика, бюджетные средства, экономика, рост, регулирование.

V. F. Savchenko, doctor of economic sciences, professor**PROBLEMS OF INVESTMENT-INNOVATION POLICY IN THE ECONOMY OF UKRAINE**

Abstract. The author of the article gave the theoretical foundations of investment support of innovation development, described the importance of this issue for economic growth, and defined the patterns of movement of capital in the global space. The situation and problems of innovation-investment development in Ukraine are analyzed. The ways of transition to an innovative economy and financial components of the development are offered.

Keywords: innovation, investment, government, law, politics, budget resources, economy, growth, regulation.

Актуальність теми дослідження. Інновації є однією з головних складових розвитку країни. Вони посідають важливе місце в політиці як розвинутих держав, так і країн з трансформаційною економікою, більшість з яких бачить гарантію довгострокового економічного зростання насамперед через інноваційний розвиток. Визначити і використати закономірності переміщення капіталів, спрямувати їх у потрібне русло є важливою передумовою ефективного впровадження інновацій. У повній мірі це стосується України, яка задекларувала свої інноваційні пріоритети, підготувала їхнє законодавче забезпечення, проте в реаліях ще далеко від вирішення проблеми.

Постановка проблеми. Інвестиції є найбільш вагомим фактором інноваційного розвитку. При цьому державна політика є комплексом правових, адміністративних та економічних заходів, спрямованих на поширення та активізацію інноваційно-інвестиційних процесів. Дані питання успішно вирішуються в розвинутих країнах ринкової економіки та в ряді країн Східної Європи. Водночас в Україні випуск інноваційної продукції, технічне переозброєння, оновлення основних

ІННОВАЦІЇ

засобів суттєво відстають від середньосвітових темпів розвитку, в тому числі через недостатнє фінансове забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інноваційного розвитку та його фінансового забезпечення в Україні висвітлені в працях таких вчених, як В. Александрова, С. Аптекарь, С. Богиня, Б. Буркинський, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Музиченко, В. Назарчук, Л. Федулова, О. Ястремська та ін. Однак складність питань інноваційно-інвестиційного розвитку спонукає до їх подальшого дослідження.

Постановка завдання: вивчити теоретичні й практичні основи інноваційної економіки та її інвестиційного забезпечення, включаючи світовий досвід і ситуацію в Україні. Надати конкретні пропозиції щодо подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Реформування економіки, її інноваційний розвиток неможливі без потужних інвестицій, які є найбільш важливим фактором економічного зростання, його збалансованості і підвищення економічної ефективності. Виявлення основних напрямків розвитку інвестиційно-інноваційних процесів показує, що спостерігаються важливі закономірності переміщення капіталів.

Щоб виявити зазначені закономірності, необхідно дослідити основні положення інвестиційної та інноваційної діяльності в державі.

Інвестиції є найбільш вагомим фактором структурних змін в економіці. При цьому державна інвестиційна політика є комплексом правових, адміністративних та економічних заходів, спрямованих на поширення та активізацію інвестиційних процесів.

Інвестиційні процеси в Україні регулюють понад 100 законів та інших нормативних актів: «Про інвестиційну діяльність» (1991 р.), «Про режим іноземного інвестування» (1996 р.), «Про цінні папери і фондову біржу» (1993 р.) та інших.

Принципи, які покладено в основу регулювання інвестиційної діяльності: державний контроль за цільовим використанням централізованих інвестицій; удосконалення нормативної і правової бази з метою збільшення обсягів залучення інвестицій; виділення бюджетних коштів переважно для реалізації державних пріоритетів, програм або проектів, спрямованих на структурну перебудову економіки; децентралізація інвестиційного процесу; перенесення центру ваги з безповоротного бюджетного фінансування на кредитування; надання переваг раніше розпочатому будівництву, технічному переобладнанню та реконструкції діючих підприємств; розширення змішаного фінансування інвестиційних проектів; впровадження системи страхування інвестицій.

Одне з головних питань державної інвестиційної політики – визначення пріоритетних сфер і об'єктів інвестування, що мають відповідати як стратегічним національним інтересам держави, так і тим невідкладним завданням, що впливають із сучасного стану та структури економіки.

Податкове регулювання інвестиційної діяльності забезпечує спрямування інвестицій у пріоритетні сфери економіки встановленням відповідних податкових ставок і податкових пільг. Методи податкового регулювання інвестиційних проектів можна розділити на чотири групи: запровадження диференційованих ставок оподаткування; звільнення від сплати податку на певний строк; зменшення бази оподаткування; усунення подвійного оподаткування.

Бюджетні методи оподаткування мають особливе значення, оскільки: власні інвестиційні кошти підприємств відсутні; структура економіки гіпертрофована; виробничі цикли не спрямовані на внутрішній ринок; ринок інвестиційних ресурсів недостатньо сформований; технічний рівень виробництва надмірно диференційований; рівень монополізації високий; довгострокове кредитування недостатнє. Для збільшення інвестування необхідно реформувати структуру бюджетних видатків, при цьому зменшуючи витрати дотаційного характеру і, відповідно, збільшуючи фінансування інвестиційно-інноваційних програм.

Джерелом поповнення бюджету розвитку мають бути: кредити Національного банку України; виплати за раніше наданими позиками; надходження від випуску в обіг довгострокових інвестиційних облігацій з доходом, який гарантується заставою майна, що перебуває в державній власності.

Істотним фактором активізації інвестиційної діяльності є грошово-кредитна політика, що впливає на інвестиційні умови, регулюючи грошовий обіг і роботу банківської системи, яка мульт-

ІННОВАЦІЇ

типлікативно створює грошові кошти. Національний банк України залежно від стану економіки здійснює кредитну експансію чи кредитну реструкцію. Кредитна експансія проводиться в період економічного спаду для стимулювання економічного розвитку. Кредитна реструкція проводиться з метою отримання інвестиційної активності.

На інвестиційні процеси значний вплив має також амортизаційна політика – її найбільш результативним напрямком є механізм прискореної амортизації, запровадження якого дає змогу підприємствам перспективних галузей економіки вже в перші роки експлуатації машин та устаткування окупити більшу частину їхньої вартості, накопичити в амортизаційному фонді достатню кількість коштів для подальшого інвестування.

Головною метою приватизації в даному спрямуванні є створення ефективних власників, які здатні здійснювати інвестиції і налагодити нормальний виробничий процес. Засобами грошової приватизації є проведення аукціонів, комерційних і некомерційних конкурсів з продажу майна, яке перебуває в державній власності. Аукціони і комерційні конкурси є способом залучення до бюджету коштів, які згодом через розподіл бюджету можуть інвестуватися у виробництво. Некомерційні конкурси проводяться з метою залучення інвестицій безпосередньо у підприємства, що продаються. За результатами некомерційного конкурсу покупець приватизованого підприємства або пакету акцій повинен не тільки сплатити його ціну, але й виконати умови конкурсу щодо інвестування виробництва. Цей механізм дає державі можливість впливати на напрямки і обсяги інвестицій та контролювати їх здійснення.

Важливою складовою державного регулювання інвестиційної діяльності є експертиза інвестиційних проектів. Згідно з українським законодавством, обов'язковій державній експертизі підлягають державні, міждержавні і регіональні інвестиційні проекти та програми, що організуються за рахунок бюджетних і позабюджетних коштів. Інвестиції, які здійснюються за рахунок інших джерел фінансування, підлягають державній експертизі щодо дотримання екологічних, санітарно-гігієнічних вимог, пожежної безпеки, міцності та необхідної довговічності будинків і споруд, а також архітектурних вимог.

Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форми власності інвестора. Всім інвесторам забезпечується рівноправність інвестиційної діяльності, що включає в себе вживання заходів дискримінаційного характеру щодо дій, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, вивезенню іноземними інвесторами вкладених цінностей і прибутків, отриманих від інвестиційної діяльності. Для захисту інвестицій законодавством передбачено, що вони можуть, а в ряді випадків обов'язково мають бути застраховані.

Інноваційна діяльність неможлива без її інвестиційного забезпечення. Це форма структурної політики, що передбачає такі головні складові: різноманітні форми стимулювання досліджень, насамперед надання пільг; державна пряма й непряма підтримка фундаментальної і прикладної науки; сприяння інноваційному бізнесу, зокрема малому.

У країнах з розвинутою ринковою економікою інноваційною діяльністю займається 70-80% підприємств. В Україні за останні роки цей показник становить 15-20%.

Основні методи та інструменти інноваційної політики: підтримка науково-дослідної, освітньої та виробничої кооперації, малого інноваційного бізнесу; удосконалення податкового, грошово-кредитного, патентно-ліцензійного законодавства; пряме і непряме стимулювання інноваційної активності всіх суб'єктів господарювання; амортизаційна політика, насамперед надання режиму прискореної амортизації, що підвищує сукупні витрати, зменшує прибуток, який підлягає оподаткуванню, і сприяє більш швидкому вибуттю основного капіталу; вдосконалення системи відповідальності у контрактних взаємовідносинах; зняття обмежень щодо природоохоронного й антимонопольного законодавства.

Узагальнення світового досвіду вказує на наступні організаційні інноваційні заходи: створення технологічних парків, тобто комплексу освітніх, науково-дослідних і виробничих суб'єктів з метою виконання інноваційних проектів, розробки та втілення наукомістких, високотехнологічних і конкурентоспроможних на світовому ринку продуктів; створення бізнес-інкубаторів для малих, насамперед венчурних, найбільш ризикованих з точки зору вкладень, підприємств; підвищення витрат державного бюджету на НДДКР; створення спеціальних державних органів, державних

ІННОВАЦІЇ

компаній, міністерств чи відомств, незалежних агентств; прийняття загальнодержавних програм і спеціальних законів; посилення державного і суспільного контролю за якістю досліджень, наприклад, гуртки якості в Японії, які створені фактично на кожному підприємстві.

Наша країна має науково-виробничі досягнення світового рівня, що створює засади для її участі в міжнародній кооперації. Це діяльність інститутів електричного зварювання ім. Є.О. Патона і напівпровідникових технологій та матеріалів у Києві, монокристалів у Харкові, на базі яких створені відповідні технологічні парки.

Україні для подолання відсталості в науково-технологічному й соціально-економічному розвитку потрібно не тільки підвищити темпи економічного зростання, а й здійснити перехід на інноваційний шлях розвитку.

Законодавча база для інноваційних перетворень в Україні включає в себе Закон України «Про інноваційну діяльність», Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» та інші.

Інноваційна політика має на меті об'єднання науково-технічної та інвестиційної політики і досягнення наступних стратегічних цілей: забезпечення соціально-економічних, організаційних і правових умов для постійного відтворення і ефективного використання науково-технічного потенціалу; синхронізацію інвестиційних та інноваційних циклів; орієнтацію розвитку пріоритетних галузей на створення і широке використання нових високопродуктивних технологій, машин, матеріалів, постійне оновлення і модернізацію виробництва; прискорення процесу формування ринку науково-технічної продукції і підвищення ринкового попиту на науково-технологічні досягнення.

Механізм макроекономічного регулювання інвестиційних та інноваційних процесів повинен включати в себе: нормативно-правове забезпечення; визначення пріоритетів у сфері науки і техніки, їхню всебічну, в тому числі фінансову, підтримку та заохочення; диверсифікацію джерел мобілізації коштів на науково-технічний розвиток; максимальне заохочення малого інноваційного венчурного інвестування і підприємництва; інноваційне прогнозування і програмування; систему фінансових, кредитно-грошових, амортизаційних та інших пільг і преференцій та інше.

Пріоритетні напрямки інноваційно-інвестиційного розвитку України: створення і масове впровадження екологічно прийнятних енерго- і ресурсозберігаючих технологій; використання перспективних інформаційних та електронних технологій, засобів інформатики й систем зв'язку вітчизняного виробництва; розробка нових біотехнологій для сільського господарства, галузей легкої та харчової промисловості, виробництва ліків; створення і практичне застосування нових речовин і матеріалів із заданими властивостями; створення наукових основ охорони здоров'я населення, розробка нових методів профілактики, діагностики й лікування захворювань; розвиток конкурентоспроможних технологій у літакобудуванні, ракетно-космічному комплексі, судно- і автомобілебудуванні, виробництві військової техніки.

Важливим напрямком економічного розвитку є акумуляція інвестиційних ресурсів у «точках зростання». В Україні, що входить до складу п'ятірки країн світу з найбільшою чисельністю дипломованих програмістів, однією з «точок зростання» можуть бути інформаційні технології [1].

Більш детально розглянемо основні закономірності переміщення і залучення інвестиційних коштів.

Перш за все зазначимо, що інвестиційні процеси є базою конкурентоспроможності розвинутих країн і країн, що розвиваються, з точки зору інноваційних технологій [2].

Окрім того, внаслідок економічної інтеграції світогосподарські зв'язки, спираючись на міжнародну торгівлю, почали включати в себе переміщення робочої сили, технологій і капіталу, формувати спільні господарські комплекси. Україна намагається стати членом регіональних інтеграційних об'єднань. Це посилює конкурентоспроможність на світових ринках, проте вимагає особливих зусиль в питаннях збереження незалежності у своєму розвитку, що є особливо важливим для економічної безпеки держави [3].

При глобалізації економічного розвитку виникають проблеми, вирішення яких неможливе в межах окремих країн. Вимоги часу спонукали створити наддержавні регулюючі організації – Організацію Об'єднаних Націй, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк

ІННОВАЦІЇ

реконструкції і розвитку, Світову організацію торгівлі та інші. Проте це не означає, що роль окремих держав у питаннях економічного розвитку і зростання, забезпечення впровадження інновацій послаблюється і в кінці кінців зводиться нанівець.

Міждержавний інвестиційний клімат в основному визначають транснаціональні корпорації, посилення діяльності яких пов'язане з інтернаціоналізацією капіталу, що проявляється в переході капіталу за межі країни, поєднанні інтересів великих банків різних країн, формуванні центрів операцій з валютою. Створення українських ТНК як сукупності підприємств, що реалізують власну стратегію розвитку в рамках державної політики, повинно бути одним з найважливіших завдань держави.

Важливою формою міжнародних економічних відносин стала виробничо-інвестиційна діяльність, оскільки вона забезпечує стратегічні переваги і формує світові ринки [4].

Співпраця України у Світовій організації торгівлі посилює можливості для розвитку експортного потенціалу економіки, покращення інвестиційного середовища, що є важливою умовою виходу з фінансової кризи. Проте для послаблення ризиків від членства в СОТ національна економіка потребує державного регулювання в частині іноземних інвестицій.

Дослідження розвитку інвестиційних процесів у реальному секторі економіки показує, що ряд проблем є наслідком діяльності минулої адміністративно-командної системи. Проте вони не тільки не подолані, а ускладнені інвестиційно-інноваційною політикою, яку здійснювала держава в трансформаційний період. Інвестиційній діяльності було приділено недостатньо уваги, що негативно вплинуло на інвестиційне середовище.

На наше переконання, прискорена і безсистемна приватизація спричинила негативний вплив на інвестиційні процеси, оскільки не створила умов для появи необхідної кількості потужних індивідуальних вітчизняних інвесторів. Ефективний власник не з'явився, посилюється ступінь тінізації економічних процесів у виробництві. Тому доцільно впровадити тимчасовий мораторій на приватизацію, особливо стратегічних об'єктів, за час його дії провести аналіз допущених помилок, а вже потім прийняти відповідні рішення.

Слід також врахувати, що значна частина суспільства досить критично ставиться до процесів приватизації. Проведене опитування показало, що близько 57% респондентів висловлюються за повну заборону приватизації великих державних підприємств [5].

Серед інвестицій в реальний сектор економіки України основну роль відіграють власні кошти підприємств, кредити банків та інші позики. Значно піднялася роль коштів населення на індивідуальне житлове будівництво (табл. 1). Проте ці та інші джерела не забезпечують сучасних інвестиційних потреб.

Таблиця 1

Динаміка інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування, у відсотках до загального обсягу

Показники	Роки									
	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012	
Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
У тому числі за рахунок коштів державного бюджету	5,1	5,0	10,5	5,5	5,0	4,4	5,8	7,1	5,8	
Коштів місцевих бюджетів	4,1	3,7	4,7	4,3	4,2	2,7	3,4	3,4	3,1	
Власних коштів підприємств та організацій	68,6	65,8	61,7	57,8	56,7	63,3	60,8	58,6	59,7	
Коштів іноземних інвесторів	5,9	5,6	3,6	3,7	3,3	4,5	2,1	2,8	1,7	
Коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	5,0	4,2	3,4	4,1	5,0	3,6	8,6	5,8	7,5	
Коштів населення на будівництво власних квартир	-	-	-	5,6	4,1	3,2	2,5	1,7	1,3	
Кредитів банків та інших позик	1,7	5,3	7,6	15,5	17,3	14,2	12,3	16,3	17,1	
Інших джерел фінансування	9,6	10,4	8,5	3,5	4,4	4,1	4,5	4,3	3,8	

Джерело: доопрацьовано автором за [2;6].

ІННОВАЦІЇ

За кількістю науковців Україна ще в недалекому минулому посідала одне з провідних місць у світі, та і на сьогодні входить у першу двадцятку. Але водночас результати наукових досліджень, не підкріплені достатнім фінансуванням, не впливають на розвиток виробництва. Інноваційна продукція в загальному обсязі промислового виробництва становить менше 6%, інноваційною діяльністю займається 16-18% підприємств. У розвинутих країнах світу 70-85% ВВП формується за рахунок високотехнологічних виробництв. Частка вітчизняної науковомісткої продукції на світовому ринку інноваційної продукції менше 0,1%, тоді як частка США – близько 36%, Японії – 30%, Китаю – 6%, Росії – 0,5% [8].

Ситуацію ускладнює погіршення стану іноземного інвестування та вкладів коштів населення на будівництво власних квартир.

Величина сукупних інвестицій, які могли б сприяти оновленню основних фондів, оцінюється у розмірі 100-150 млрд дол. США. Таких коштів акумулювати самостійно або запозичити ззовні Україна на даному етапі не може [7].

Розвиток більшості галузей промисловості, інших галузей матеріального виробництва здійснюється, як зазначалося вище, за рахунок коштів підприємств та організацій, що не сприяє розвитку виробництва, задоволенню потреб акціонерів та інше.

Фінансування технологічних новацій в державі також в основному здійснюється за рахунок власних коштів підприємств, частка яких у загальному обсязі інноваційних витрат коливається в межах 75-85%.

На українську економіку досить сильно вплинула світова фінансова криза. Насамперед, вона викликала кризу ліквідності в банківському секторі, оскільки іноземні банки згорнули свої програми. Крім того, Національний банк України посилив вимоги до резервування ресурсів, що привело до збільшення вартості кредитів. Як наслідок, темпи зростання обсягів іпотечних кредитів стали нижчими від темпів нарощування загального кредитного портфелю.

Відбулося значне падіння фондового ринку, також зумовлене фінансовою кризою та викликаним нею виходом іноземних інвесторів з України (за експертними оцінками, частка коштів іноземних інвесторів перед кризою становила більше 80%) [9].

Фінансова криза підірвала довіру частини населення до стабільності банківської системи, що зменшує ступінь схильності до заощаджень. В сучасній Україні залучення заощаджень населення в якості інвестицій у реальний сектор економіки в розмірах, достатніх для забезпечення стабільного економічного зростання, залишається однією з важливих макроекономічних проблем.

Поділ заощаджень на організовану та неорганізовану складові (на вкладах і безпосередньо у населення) може бути несуттєвим у розвинутих країн, де тіньовий сектор економіки відносно невеликий. У країнах з трансформаційною економікою обсяги неорганізованих заощаджень досить масштабні. Ці кошти, найчастіше конвертовані в долари США або євро, по суті, виведені з економічного обороту. В Україні обсяги вільних коштів на руках у населення становлять до 50 млрд дол. Наявність такого значного готівкового масиву стала можливою через невизначеність економічної ситуації, відсутність ефективних інструментів для залучення приватних інвестицій, а також брак досвіду у цій справі [7].

Ефективність використання інвестицій багато в чому залежить від структури капітальних вкладень, характеру співвідношення між капітальними вкладеннями в об'єкти виробничого і невиробничого призначення. З даних рис. 1 видно, що близько 70% інвестицій в основний капітал у 2012 році були спрямовані у об'єкти виробничого призначення, з них більше 35% використано у промисловості (видобувній, переробній, виробництві і розподіленні електроенергії, газу та води), 13,5% – у транспорті та зв'язку, 12,7% – у будівництві, 6,5% – у сільському господарстві. Найбільша сума капітальних вкладень по об'єктах невиробничого призначення припадає на операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємствам.

ІННОВАЦІЇ

Рис. 1. Структура капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у 2012 році, відсотків
Джерело: доопрацьовано автором за [6].

В цілому підприємства почали активніше вкладати ресурси у модернізацію та реконструкцію виробництва, отримання нових технологій.

Державні ресурси на сьогодні є досить обмеженими і їх необхідно використовувати в тих складових економіки, розвиток яких має велике значення у соціальній сфері і які мають перспективу в заданому спрямуванні, наприклад, сприяння підвищенню зайнятості, якості життя та інше (інформаційні технології, розвиток транспорту, енергозбереження, благоустрій міст, будівництво доріг тощо).

Нарощування позитивних тенденцій в українській економіці потребує визначення державних пріоритетів і розробки механізмів, які сприятимуть активізації інноваційно-інвестиційної діяльності. Особливу роль повинна відігравати державна податкова політика, яка поки що виступає не стимулятором, а одним з гальмівних механізмів інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку.

Серед інших чинників інституційного характеру, які перешкоджають формуванню сприятливого інвестиційного середовища, високий рівень корупції у владних структурах та правоохоронних органах, недосконалість законодавства, що стосується інноваційної діяльності, а також правил ведення бізнесу в цілому.

Стабілізація економіки України потребує посиленої уваги до регулювання інвестиційних процесів у регіонах. На регіональному рівні легше сприяти поліпшенню інвестиційного середовища та забезпеченню конкурентоспроможності як фактора інвестиційної діяльності.

Інвестиційна активність в регіонах нерівнозначна. Більша частина капіталовкладень в основний капітал спрямовується в Донецьку, Дніпропетровську, Київську, Харківську та Одеську області. Серед міст переважна частка інвестицій припадає на м. Київ. З точки зору інвесторів, у столиці України для їхньої діяльності сконцентровані всі переваги: реалізуються плани по будівництву, наявні розвинута інфраструктура та кваліфіковані кадри.

У структурі територіального розподілу повільно, але все-таки відбувається переміщення від регіонів ресурсно-сировинної спеціалізації до регіонів з підвищеними інноваційним, інтелектуальним, споживчим та індустріально-аграрним потенціалами. Крім вищезазначених областей,

ІННОВАЦІЇ

високою індустріально-аграрною привабливістю характеризуються Автономна республіка Крим, Запорізька, Івано-Франківська, Львівська і Луганська області.

Недостатність внутрішніх коштів для розв'язання завдань стабілізації економіки потребує залучення іноземного капіталу, в першу чергу прямих іноземних інвестицій. Світова практика засвідчує, що саме прямі інвестиції є головним елементом в економічному розвитку, сприяючи посиленню господарського комплексу, зростанню науково-технічного потенціалу, структурній перебудові.

Серйозною проблемою є стимулювання притоку іноземних інвестицій шляхом забезпечення їм пільгового режиму. Проте разом з тим необхідно прагнути створити сприятливе інвестиційне середовище не тільки для іноземних інвесторів, але і для своїх власних [10].

У сукупності до несприятливих умов здійснення інвестиційної діяльності в Україні призводять фактори економічного, політичного, правового, організаційного та соціального характеру, і для їх подолання необхідний системний та комплексний підхід.

Висновки.

1. Перспективи активізації інноваційно-інвестиційної діяльності в державі в усіх сферах економіки тісно пов'язані з мобілізацією фінансово-економічних, соціально-політичних і правових факторів.

2. В ситуації сьогодення представляється нераціональним розраховувати тільки на ринковий механізм, який у трансформаційній ситуації не в змозі автоматично забезпечити ефективність інвестиційних процесів. Доцільним є державне регулювання інвестицій у інноваційний розвиток в загальноекономічних масштабах.

3. На всіх етапах розвитку країни необхідні: визначення пріоритетних напрямів використання капіталовкладень, в тому числі державних, в межах бюджету розвитку; забезпечення ефективного використання капітальних вкладень, удосконалення їхньої відтворювальної і технологічної структури; збільшення обсягів інвестиційних ресурсів за рахунок всіх джерел фінансування.

4. Стратегічними цілями державної інноваційно-інвестиційної політики мають стати: забезпечення зростання валового внутрішнього продукту; інноваційно-інвестиційне сприяння структурній перебудові економіки; мобілізація всіх джерел інвестиційних ресурсів та їхнє активне використання; створення сприятливого інвестиційного клімату, залучення іноземних інвестицій; здійснення умов для нарощування внутрішніх інвестиційних ресурсів; стимулювання процесів розвитку виробничої сфери.

Література

1. Кирилюк Ю. В. Державне регулювання економіки: опорний конспект лекцій для студентів усіх форм навчання напрямків підготовки «Економіка та підприємництво» та «Менеджмент і адміністрування» / Ю. В. Кирилюк, В. Ф. Савченко. – Чернігів: ЧДІЕУ, 2013. – 140 с.
2. Стойка В. О. Науково-практичні засади інвестування туристичної галузі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 8.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В. О. Стойка. – Чернігів, 2011. – 20 с.
3. Грущинська Н. М. Особливості перехідних економік та їхній вплив на сучасні глобалізаційні процеси / Н. М. Грущинська // Актуальні проблеми економіки. – №3. – 2009. – С. 3-8.
4. Пасічна О. Ю. Структурний підхід до формування зовнішньоекономічної стратегії держави в умовах глобалізації / О. Ю. Пасічна // Актуальні проблеми економіки. – №3. – 2009. – С. 17-27.
5. Архангельський Ю. Про ефективність приватизації в Україні / Ю. Архангельський, О. Родзівський // Економіка України. – 2008. – №9 – С. 86-91.
6. Статистичний щорічник України за 2012 рік / Державна служба статистики України. – К.: Держаналітінформ, 2013. – 545 с.
7. Даниленко А. А. Актуальні питання прямих іноземних інвестицій до України з ЄС (у контексті розширення Євро-союзу на Схід) / А. А. Даниленко // Фінанси України. – 2008. – №1 – С. 127-137.
8. Данілов О. Д. Структура інвестицій, інновацій та випуску промислової продукції в Україні / О. Д. Данілов, А. М. Вдовиченко // Фінанси України. – 2008. – №5. – С.115-123.
9. Дорошенко І. Криза на ринках фінансового капіталу / І. Дорошенко // Економіка України. – 2003. – №10. – С.41-53.
10. Шевчук В. Я. Основи інвестиційної діяльності / В. Я. Шевчук, П. С. Рогожин. – К. : Генеза, 1997. – 384 с.

References

1. Kyryliuk, Yu. V., & Savchenko, V. F. (2013). *Derzhavne rehulivannia ekonomiky: oporny konспект lektsii dlia studentiv usikh form navchannia napriamkiv pidhotovky «Ekonomika ta pidpriemnytstvo» ta «Menedzhment i administruvannia [State*

ІННОВАЦІЇ

regulation of the economy: the abridgment of lectures for students of all learning areas of specialty "Economics and Business" and "Management and Administration". Chernihiv: Chernihiv State Institute of Economics and Management [in Ukrainian].

2. Stoika, V. O. (2011). *Naukovo-praktychni zasady investuvannia turystychnoi haluzi [Scientific and practical principles of investment of tourism industry]*. (PhD diss. synop.). Chernihiv: ChSIEM [in Ukrainian].

3. Hrushchynska, N. M. (2009). *Osoblyvosti perekhidnykh ekonomik ta yikhonii vplyv na suchasni hlobalizatsiini protsesy [Features of transitional economies and its impact on contemporary globalization processes]*. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of economics*, 3, 3-8 [in Ukrainian].

4. Pasichna, O. Yu. (2009). *Strukturnyi pidkhid do formuvannia zovnishnoekonomichnoi stratehii derzhavy v umovakh hlobalizatsii [Structural approach to the formation of foreign economic strategy of the state in the context of globalization]*. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of economics*, 3, 17-27 [in Ukrainian].

5. Arkhanhelskyi, Yu., & Rodziievskiy, O. (2008). *Pro efektyvnist pryvatyzatsii v Ukraini [About the effectiveness of privatization in Ukraine]*. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 9, 86-91 [in Ukrainian].

6. State Statistics Service of Ukraine. (2012). *Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2012 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2012]*. Kyiv: Derzhanalitinform [in Ukrainian].

7. Danylenko, A. A. (2008). *Aktualni pytannia priamykh inozemnykh investytsii do Ukrainy z YeS (u konteksti rozshyrennia Yevrosoiuzu na Skhid) [Current issues of foreign direct investment to Ukraine from the EU (in the context of EU enlargement to the East)]*. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 1, 127-137 [in Ukrainian].

8. Danilov, O. D., & Vdovychenko, A. M. (2008). *Struktura investytsii, innovatsii ta vypusku promyslovoi produktsii v Ukraini [The structure of investment, innovation and industrial production in Ukraine]*. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 5, 115-123 [in Ukrainian].

9. Doroshenko, I. (2003). *Kryza na rynkakh finansovoho kapitalu [The crisis in the financial capital markets]*. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 10, 41-53 [in Ukrainian].

10. Shevchuk, V. Ya., & Rohozhyn, P. S. (1997). *Osnovy investytsiinoi diialnosti [The basis of the investment activity]*. Kyiv: Heneza [in Ukrainian].

Надійшла 13.01.2014